

Аміров Артур Олександрович

Демократизація політичних інститутів за Президента В. Зеленського: від Торонто до Вільнюса

УДК 323.2(659.03:655.4)(477)
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-3.3>

Аміров Артур Олександрович
orcid.org/0000-0003-4030-1222
аспірант кафедри політичних теорій факультету психології, політології та соціології Національного університету «Одеська юридична академія» вул. Фонтанська дорога, 23, Одеса, Україна

Демократизація політичних інститутів в Україні є одним із головних завдань пострадянського транзиту та політичної модернізації вже понад 30 років. У політичній науці продовжується пошук адекватної наукової оптики для дослідження демократизації політичних інститутів. Відмова від «лінійної моделі» демократизації обумовила увагу дослідників до екзогенних (зовнішніх) та ендогенних (внутрішніх) факторів демократизації. Натомість забезпечення модернізації та економічного розвитку є головним завданням демократизації політичних інститутів та інституційної взаємодії. Визначено відмінності в інтерпретаціях розвитку та модернізації. Фактори, які впливають на процес демократизації політичних інститутів (активізм – патерналізм, екзогенні – ендогенні фактори, новації – традиції, демодернізація – модернізація, медіатизація політики тощо).

Новий імпульс демократизація політичних інститутів набула після 2019 року – переконливої перемоги В. Зеленського на президентських виборах та політичної партії «Слуга народу» на дострокових парламентських виборах. Із метою визначення впливу зовнішніх чинників на демократизацію політичних інститутів та їх інтернаціоналізацію (яка, фактично є наслідком політики влади з 2014 до 2019 років) після виборів 2019 року було досліджено топ-теми Міжнародних конференцій з питань реформ в Україні (Ukraine Reform Conference), які відбулись у Торонто (2019 рік) та Вільнюсі (2021 рік). Це підвищення ефективності урядування, децентралізація, верховенство права та боротьба з корупцією, безпека та оборона, економічний розвиток, дискусії щодо євроатлантичної інтеграції тощо. Перед Президентом В. Зеленським постає складне завдання – знайти баланс між екзогенними та ендогенними факторами у процесі демократизації політичних інститутів. Інтернаціоналізація внутрішньої політики має безумовні переваги. Серед них: запобігання авторитаризму, впровадження принципів конкуренції у економічне та політичне життя, фінансова допомога та політична підтримка з боку партнерів (передусім, США, ЄС, НАТО), підтримка євроатлантичного вибору та територіальної цілісності країни, обмеження впливу країни-агресора на території України тощо. Водночас інтернаціоналізація як екзогенний чинник має враховувати специфіку вітчизняного політичного, економічного та соціокультурного ландшафту.

Ключові слова: політичні інститути, демократизація політичних інститутів, Президент В. Зеленський, Міжнародна конференція з питань реформ в Україні, модернізація, екзогенні фактори, ендогенні фактори.

Вступ. Результати виборчих кампаній 2019 року дали новий імпульс демократизації політичних інститутів в Україні. Виборчий процес був демократичним, а його результат – закономірним. Президентська виборча кампанія, а згодом і дострокові парламентські вибори характеризувались справжньою альтернативністю, змагальністю, прозорістю. Суспільство вчергове підтвердило власну зрілість та здатність робити демократичний вибір. Переможець виборчих кампаній 2019 року, В. Зеленський усвідомлював причини поразки попередників. Його фраза, адресована П. Порошенку під час дебатів перед другим туром виборів Президента України, стала крилатою: «Я не ваш опонент, я ваш вирок» [7]. Погодимось: «В Україні–2019 масове голосування за політичних неофітів було виявленням невдоволення ходом демократичних перетворень за попередньої влади. Демократизація – всеохопний для суспільства процес. Вона не може бути успішною у локальному та фрагментарному варі-

антах. Успішна хода до розвиненої економіки і соціально-культурної сфери, до добробуту і надійних перспектив полягає у тому, щоб правила демократії запанували у всіх суспільних секторах» [5]. Очевидно, що завдання забезпечення демократизації політичних інститутів сьогодні має бути доповнене підвищенням ефективності інституційної взаємодії [22]. Наголосимо, що демократизація політичних інститутів безпосередньо сприяє безпековому аспекту зовнішньополітичного вибору України [1]

Саме необхідність продовження демократизації політичних інститутів у нових внутрішньополітичних та зовнішньополітичних умовах обумовлена актуальність теми статті.

Мета та завдання статті. Мета статті – дослідити демократизацію політичних інститутів в Україні після президентської та парламентської виборчих кампаній 2019 року. Результати виборів (перемога В. Зеленського у другому турі з результатом 73,22% [4], формування парламентської

більшості фракцією політичної партії «Слуга народу» [3] засвідчила інтенцію суспільства до реальної, а не декларативної демократизації політичних інститутів. Визначена мета обумовила завдання: 1) дослідити демократизацію політичних інститутів у контексті зміни політологічних парадигм. Зміна влади в Україні у 2019 році відбулась паралельно зі суттєвими зрушеннями у політологічному розумінні демократизації політичних інститутів. Йдеться не лише про відмову від «лінійної моделі» демократизації, а й про урахування екзогенних (спричинених ззовні) та ендегенних (внутрішньо обумовлених) факторів; 2) визначити вплив зовнішніх чинників на демократизацію політичних інститутів після виборів 2019 року; 3) відзначити основні теми інтернаціоналізації процесу демократизації політичних інститутів в Україні у період між двома Міжнародними конференціями з питань реформ в Україні (Ukraine Reform Conference), які відбулись у Торонто (2019 рік) [12] та Вільнюсі (2021 рік) [17].

Методи дослідження. Інституціональний метод є основою дослідження. Демократизація політичних інститутів передбачає: - обрання посадових осіб; - вільні, чесні та часті вибори; - свобода слова; - альтернативні джерела інформації; - автономія асоціацій; - інклюзивне громадянство [18]. Дослідження демократизації політичних інститутів вимагає урахування багатьох факторів – від культури до економіки [19].

Процес демократизації розглядається крізь призму реконструкції пострадянських інститутів (П. Кутуєв), конструювання нових інститутів та розвитку інституційної взаємодії. Як відзначив П. Кутуєв: «Україна потребує не стільки розбудови абсолютно нової держави, скільки реструктуризації розгалуженої системи інституцій, що залишились у спадок від попереднього режиму й мають адаптуватися відповідно до вимог нових імперативів – політичної демократії, ринку та безпосередньо взаємодії з капіталістичною світ-системою (глобалізацією, якщо скористатися популярним нині термінологічним жаргоном)» [9].

За допомогою принципу єдності та боротьби протилежностей, як складової частини діалектичного методу, було визначено опозиції, які впливають на процес демократизації політичних інститутів. Це активізм – патерналізм, екзогенні – ендегенні фактори, новації – традиції, розвиток – демодернізація/модернізація, ін. Щодо останнього, то розвиток передбачає не лише авторитарну мобілізацію (за прикладом військової мобілізації) й індоктринацію як основу мобілізації [8], а й інклюзивність, тобто усебічну участь громадян у політиці [14]. Історичний метод використовувався задля розуміння пострадянського інституційного спадку та визначення того, як відбувалась демократизація політичних інститутів у минулому. Зазначимо:

«Політична історія України знала приклади не лише «конституційних реверсів» та переходів від мажоритарної до пропорційної та змішаної виборчої моделі, а і суттєвих трансформацій зовнішньої політики за результатами виборчих змагань» [2].

Результати. Демократизація політичних інститутів не може бути метою соціально-політичних трансформацій. Це лише одна із необхідних реформ, яка має сприяти економічному та політичному розвитку. Адже залучення до прийняття рішень (процесу «вироблення політики») якомога більшої кількості зацікавлених осіб та соціальних груп означає розширення їх доступу до суспільних благ, сприяє переходу від «суспільства обмеженого доступу» до «суспільства відкритого доступу» [20]. Процес демократизації політичних інститутів на вітчизняному ґрунті засвідчив не лише слабкість моделі «лінійного» переходу від радянської системи до ліберальної демократії. Необхідно переосмислити демократизацію (як безумовно позитивний феномен) у контексті співвідношення політики суспільного розвитку та процесу модернізації; з'ясувати, коли демократизація політичних інститутів забезпечує реалізацію національних інтересів, а коли за нею намагаються приховати зовнішньополітичні впливи. На розрізнення модернізації та розвитку звертає увагу П. Кутуєв. Погодимося: «Розвиток – це політика держави, спрямована на творення капіталізму, ринкової інфраструктури, раціональної бюрократії, і, таким чином, ініціюється згори за підтримки ключових сегментів суспільства (державних менеджерів, які зорієнтовані на економічне зростання, технологічний прогрес і ринкову раціональність; підприємців, для яких прозора практика бізнесу є прийнятною, та інтелектуалів, які використовують свій культурний капітал на підтримку такої політики). Розвиток здебільшого ініціюється під впливом екзогенних факторів, тобто зазвичай є відповіддю на заклики інтеграції до капіталістичної світ-системи та зовнішні загрози. Розвиток не дорівнює модернізації, яка є процесом ендегенним (в ідеально-типичних термінах, які спираються на західний досвід), що ініціюється за допомогою розгортання принципів і цінностей, які містилися в «активістській» картині світу (безумовно, у взаємодії з інтересами), котра наголошує на взаємопроникненні етики та світу... Розвиток, у свою чергу, вимагає легітимізації та певного «ідеологічного» обґрунтування; більше того, ідеологія розвитку може поширюватися й інтерналізуватися внаслідок дій урядів (наприклад за допомогою освітньої політики). Це дозволяє зробити висновок, що модернізація та розвиток постійно вступають у взаємодію в процесі трансформацій «реальних» суспільств» [9].

Очевидно, що демократизація політичних інститутів в Україні нагадує на даний час скоріше гібрид демодернізації та модернізації, екзогенних

та ендогенних факторів, аніж їх синтез. Вплив екзогенних факторів на процес демократизації політичних інститутів постійно зростає та потенційно може становити загрозу не лише реалізації національних інтересів, а й суверенітету держави. Серед екзогенних факторів особливо слід відзначити медіатизацію політики як глобальний процес, який впливає на вітчизняний політикум через медіа-скандали, формування медіа порядку денного, становлення медіакратії тощо [16].

Відзначимо небезпеку ігнорування або недооцінки ендогенних факторів у процесі демократизації політичних інститутів. Погодимось: «Вже з початку 2000-х рр. у посткомуністичних країнах стало очевидним, що для утвердження демократії лише імпорту демократичних політичних інститутів недостатньо, оскільки демократичні політичні інститути опосередковуються насамперед рівнем розвитку суспільства, його політичними традиціями, політичною культурою, політичною свідомістю тощо» [5]. Екзогенні фактори лише тоді стануть впливовим чинником демократизації, якщо будуть доповнені ендогенними; зовнішні впливи стануть справді ефективними на підготовленому соціокультурному ґрунті. Наприклад, впровадження раціональних політичних дебатів за чітко визначеними правилами може значно підвищити рівень управлінських рішень, сприяти демократизації публічної політики та електорального процесу [21]. Натомість медіа-скандали, як складова частина міжособистісної політичної боротьби, не можуть виконати цю функцію.

За умови синтезу ендогенних та екзогенних факторів достатньою умовою демократизації політичних інститутів буде навіть не інтеграція, а поглиблена кооперація між Україною та країнами консолідованої демократії. Українська внутрішня політика сьогодні характеризується інтернаціоналізацією. Відзначимо: «Інтернаціоналізована внутрішня політика – новий феномен, зумовлений, з одного боку, різким збільшенням кількості, типів, масштабів і ресурсів акторів з міжнародним базуванням, а з іншого – впливом глобалізації, що супроводжується розвитком комунікацій, продажами національних активів іноземцям, лібералізацією світової торгівлі і загальним зниженням контролю національними державами власної за соціальною організацією і виробництва» [5]. Як приклад інтернаціоналізації процесу демократизації політичних інститутів слід особливо відзначити Міжнародні конференції з питань реформ в Україні. Розглянемо їх порядок денний більш детально.

У 2017 році українським урядом була започаткована щорічна Міжнародна конференція з питань реформ в Україні (Ukraine Reform Conference). На ній вітчизняні та міжнародні експерти й урядовці обговорюють процес та проміжні підсумки демократизації політичних інститутів в Україні. 6 липня

2017 у Лондоні відбулась перша конференція. На ній було окреслено коло питань, які безпосередньо стосуються демократизації політичних інститутів: економічне зростання; ефективне врядування; розвиток людського капіталу; верховенство права та боротьба з корупцією; безпека та оборона [11]. Під час Другої конференції, 27 червня 2018 року, у Данії проводилось дві тематичні панелі «Належне врядування» та «Економічний розвиток» [10]. Данія взяла на себе зобов'язання виділити Україні «протягом наступних п'яти років 530 млн данських крон (майже 2.2 млрд грн за поточним курсом) на підтримку ефективного урядування, захист прав людей та стійке економічне зростання в Україні» [6].

У 2019 році Третя Міжнародна конференція з питань реформ в Україні відбулась у Торонто [12]. У новому форматі – якщо попередні конференції готувались та проводились під патронатом прем'єр-міністра України, то у конференції у Торонто взяв участь Президент України В. Зеленський. Він наголосив, що його пріоритетом є «держава, яка орієнтована на громадянина» [15]. Основними темами стали незворотність реформ, децентралізація, євроатлантична інтеграція, можливості для інвесторів тощо [12]. Громадські організації та бізнес-асоціації України розробили «Принципи Торонто» (Принципи пріоритетних реформ в Україні від громадянського суспільства) [13]. У 2020 році конференція не проводилась через пандемію. А вже 7-8 липня у Вільносі відбулась Четверта міжнародна конференція. У ній також взяв участь Президент В. Зеленський, що перетворило цю конференцію на одну із головних міжнародних подій, присвячених взаємодії України з ЄС, США та НАТО. Під час трансляції виступу Держсекретаря США Ентоні Блінкена було зазначено п'ять пріоритетних напрямків реформ в Україні: ухвалення законів про Вищу раду правосуддя та ВККС, прозорість у виборі керівництва САП та НАБУ, забезпечення незалежності наглядових рад, демілітаризація і деполітизація СБУ, притягнення до відповідальності топ-корупціонерів тощо [17]. Саме ці теми, на думку наших партнерів, визначають успішність демократизації політичних інститутів в Україні.

Висновки. У 2019 році, після переконливих перемог В. Зеленського на президентських виборах та партії «Слуга народу» на дострокових парламентських виборах, постало нове завдання – знайти баланс між екзогенними та ендогенними факторами у процесі демократизації політичних інститутів. Інтернаціоналізація внутрішньої політики має безумовні переваги. Серед них: запобігання авторитаризму, впровадження принципів конкуренції в економічне та політичне життя, фінансова допомога та політична підтримка з боку партнерів (передусім, США, ЄС, НАТО),

підтримка євроатлантичного вибору та територіальної цілісності країни, обмеження впливу країни-агресора на території України тощо. Водночас інтернаціоналізація як екзогенний чинник має враховувати специфіку вітчизняного політичного, економічного та соціокультурного ландшафту. Інакше вона несе певні загрози, які проявляються у процесі демократизації політичних інститутів. На пропозиції інвестувати в Україну нам відповідають разовою грошовою допомогою або кредитами. А замість конкретики щодо вступу до НАТО нагадують про необхідність забезпечення незалежності наглядових рад та ухвалення законів щодо очищення Вищої ради правосуддя та перевантаження ВККС.

Аналіз матеріалів Міжнародних конференцій із питань реформ в Україні (Ukraine Reform Conference) дозволив визначити топ-теми, які характеризують екзогенні фактори демократизації політичних інститутів. Це підвищення ефективності урядування, децентралізація, верховенство права та боротьба з корупцією, безпека та оборона, економічний розвиток, дискусії щодо євроатлантичної інтеграції тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аміров А. Безпековий аспект зовнішньополітичного вибору України. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів для людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України): матеріали Міжнар. наук-практ. конф., м. Одеса, 21 травня 2021 р.* Одеса: «Гельветика», 2021. С. 187–190.
2. Аміров А.О. Президентські вибори та зовнішньополітичний вибір України: грані взаємовпливу. *S.P.A.C.E. Society, Politics, Administration in Central Europe*. 2019. № 11. DOI: <http://space.onua.edu.ua/index.php/space/article/view/133>.
3. Вибори народних депутатів України: позачергові 21.07.2019 року. *Офіційний веб-сайт Центральної виборчої комісії*. URL : <https://www.cvk.gov.ua/pls/vnd2019/wp300pt001f01=919.html> (дата звернення: 12.07.2021).
4. Вибори Президента України 2019. *Офіційний веб-сайт Центральної виборчої комісії*. URL : <https://www.cvk.gov.ua/pls/vp2019/wp300pt001f01=720.html> (дата звернення: 12.07.2021).
5. Демократизація політичних інститутів і суспільний розвиток в Україні. Збірник наукових праць / за ред. О.О. Рафальського, О.М. Майбороди. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2019. 432 с.
6. Допомогти Києву, щоби зупинити Росію: спільна стаття прем'єрів України та Данії. *Європейська правда*. 2018. 26 червня. URL : <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/06/26/7083613/>.
7. Зеленський – Порошенку: Я не ваш опонент, я ваш вирок. *Українська правда*. 2019. 19 квітня. URL : <https://www.pravda.com.ua/news/2019/04/19/7212823/> (дата звернення: 12.07.2021).
8. Кройтор А., Яковлев Д., Алексенцева-Тімченко К. «Апостоли» індоктринації: ідеологічні особливості репрезентації релігійного вибору у системі середньої освіти (на основі аналізу інтерв'ю експертів). *Ідеологія і політика*. 2019. № 2(13). С. 29–46. URL : <https://hdl.handle.net/11300/14543>.
9. Кутуєв П.В. Держава, що сприяє розвитку: Південна Корея у світлі загальної теорії. *Наукові записки НаУКМА : Соціологічні науки*. 2004. Т. 32. С. 42–48. URL : <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/8180>.
10. Міжнародна конференція з питань реформ в Україні, Копенгаген, червень, 2018. *Урядовий портал: Єдиний веб-портал органів виконачої влади України*. URL : <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/mizhnarodni-konferenciya-z-pitan-reform-v-ukrayini/urc-2018>.
11. Міжнародна конференція з питань реформ в Україні, Лондон, липень 2017 (Ukraine Reform Conference). *Урядовий портал: Єдиний веб-портал органів виконачої влади України*. URL : <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/mizhnarodni-konferenciya-z-pitan-reform-v-ukrayini/urc-2017>.
12. Міжнародна конференція з питань реформ в Україні, Торонто, липень 2019. *Єдиний веб-портал органів виконачої влади України*. URL : <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/mizhnarodni-konferenciya-z-pitan-reform-v-ukrayini/mizhnarodna-konferenciya-z-pitan-reform-v-ukrayini-toronto-lipen-2019>.
13. Принципи Торонто: ключові пріоритети проведення реформ в Україні (Робочий проект). *Веб-сайт Громадської спілки «Коаліція Реанімаційний Пакет Реформ»*. URL : <https://rpr.org.ua/news/pryntsyputoronto-pryjednatysya/>.
14. Савельєв Ю. Антиномії суспільства пізнього модерну: Східна Європа у небезпеці демодернізації. *Ідеологія і політика*. 2018. № 1. С. 18–63. URL : <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/698246.pdf>.
15. У Торонто триває третя міжнародна конференція з питань реформ в Україні. *Сайт Громадської спілки «Фонд підтримки реформ в Україні»*. URL : <https://fsr.org.ua/news/u-toronto-tryvaye-tretya-mizhnarodna-konferenciya-z-pitan-reform-v-ukrayini>.
16. Яковлев Д.В. Політична інтеракція у сучасній Україні: особливості та складові : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 23.00.02 Одеса, 2009. 30 с.
17. 5 сигналів для Зеленського: що почула Україна про свої реформи у Вільнюсі. *Європейська правда*. 2021. 8 липня. URL : <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2021/07/8/7125223/>.
18. Dahl R. A. What political institutions does large-scale democracy require? *Political Science Quarterly*. 2005. № 120(2). P. 187–197.
19. Horowitz S. Sources of post-communist democratization: Economic structure, political culture, war, and political institutions. *Nationalities Papers*. 2003. № 31(2). P. 119–137.
20. North D.s C.; Wallis J. J, Webb S. B., Weingast B. R. Limited Access Orders in the Developing World : A New Approach to the Problems of Development. *Policy Research Working Paper*. 2007. No. 4359.

URL : <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/7341>.

21. Yakovlev, D. V. Political debate as a means of rationalizing political interaction. *Actual problems of politics. Coll. Science. Works.* 2010. № 40. С. 50–57.

22. Yakovleva, L., Yakovlev, D. Institutional interaction and political choice in a transitional society. What role for the social sciences. *Nationalism and Ethnic Politics.* 2020. № 2(4). P. 582–608.

REFERENCES:

1. Amirov A. (2021) Bezpekoyi aspekt zovnishnopolitychnoho vyboru Ukrainy [Security aspect of Ukraine's foreign policy choice]. *Nauka ta suspilne zhyttia Ukrainy v epokhu hlobalnykh vykykiv dlia liudstva u tsyrovu eru (z nahody 30-richchia proholoshennia nezalezhnosti Ukrainy ta 25-richchia pryiniattia Konstytutsii Ukrainy): materialy Mizhnar. nauk-prakt. konf., m. Odesa, 21 travnia 2021 r. Odesa: «Helvetyka».* S. 187 – 190.

2. Amirov A. O. (2019) Prezydentski vybory ta zovnishnopolitychnyi vybir Ukrainy: hrani vzaiemovplyvu vzaemovplyvu [Presidential elections and Ukraine's foreign policy choice: aspects of mutual influence]. *S.P.A.C.E. Society, Politics, Administration in Central Europe.* № 11. DOI: <http://space.onua.edu.ua/index.php/space/article/view/133>

3. Vybory narodnykh deputativ Ukrainy: pozacherhovi 21.07.2019 roku [Elections of People's Deputies of Ukraine: extraordinary on July 21, 2019]. *Ofitsiyni veb-sait Tsentralnoi vyborchoi komisii.* URL: <https://www.cvk.gov.ua/pls/vnd2019/wp300pt001f01=919.html>

4. Vybory Prezidenta Ukrainy 2019. *Ofitsiyni veb-sait Tsentralnoi vyborchoi komisii.* URL: <https://www.cvk.gov.ua/pls/vp2019/wp300pt001f01=720.html>

5. Demokratyzatsiia politychnykh instytutiv i suspilnyi rozvytok v Ukraini: Zbirnyk naukovykh prats [Democratization of political institutions and social development in Ukraine: Collection of scientific works] / za red. O. O. Rafalskoho, O. M. Maiborody. Kyiv: Instytut politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy, 2019. 432c.

6. Dopomohty Kyievu, shchoby zupynyty Rosiiu: spilna stattia premiev Ukrainy ta Danii [Helping Kyiv to Stop Russia: A Joint Article by the Prime Ministers of Ukraine and Denmark]. *Yevropeiska pravda.* 2018. 26 chervnia. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/06/26/7083613/>

7. Zelenskyi – Poroshenko: Ya ne vash oponent, ya vash vyrok. [Zelensky - Poroshenko: I am not your opponent, I am your sentence]. *Ukrainska pravda.* 2019. 19 kvitnia URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2019/04/19/7212823/>

8. Kroitor A., Yakovlev D., Aleksentseva-Timchenko K. (2019) «Apostoly» indoktrynatsii: ideolohichni osoblyvosti reprezentatsii relihiinoho vyboru u systemi serednoi osvity (na osnovi analizu intervieu ekspertiv) [«Apostles» of indoctrination: ideological features of the representation of religious choice in the secondary education system (based on the analysis of interviews with experts)]. *Ideolohiia i polityka.* № 2 (13). С. 29-46. URL: <https://hdl.handle.net/11300/14543>

9. Kutuiev P.V. (2004) Derzhava, shcho spryiaie rozvytku: Pivdenna Koreia u svitli zahalnoi teorii [A country that promotes development: South Korea in the light of general theory]. *Naukovi zapysky NaUKMA : Sotsiolohichni nauky.* T. 32. С. 42-48. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/8180>

10. Mizhnarodna konferentsiia z pytan reform v Ukraini, Kopenhagen, cherven, 2018 [International Conference on Reforms in Ukraine, Copenhagen, June, 2018]. *Uriadovi portal: Yedyni veb-portal orhaniv vykonachoi vlady Ukrainy.* URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/mizhnarodni-konferenciya-z-pitan-reform-v-ukrayini/urc-2018>

11. Mizhnarodna konferentsiia z pytan reform v Ukraini, London, lypen 2017 [International Conference on Reforms in Ukraine, London, July 2017]. *Uriadovi portal: Yedyni veb-portal orhaniv vykonachoi vlady Ukrainy.* URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/mizhnarodni-konferenciya-z-pitan-reform-v-ukrayini/urc-2017>

12. Mizhnarodna konferentsiia z pytan reform v Ukraini, Toronto, lypen 2019. *Uriadovi portal: Yedyni veb-portal orhaniv vykonachoi vlady Ukrainy.* URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/mizhnarodni-konferenciya-z-pitan-reform-v-ukrayini/mizhnarodna-konferenciya-z-pitan-reform-v-ukrayini-toronto-lipen-2019>

13. Pryntsypy Toronto: kluchovi priorytety provedenia reform v Ukraini (Robochyi proekt) [Toronto Principles: Key Reform Priorities in Ukraine (Working Paper)]. *Veb-sait Hromadskoi spilky «Koalitsiia Reanimatsiyni Paket Reform».* URL: <https://rpr.org.ua/news/pryntsypy-toronto-pryjednatysya/>

14. Saveliev Yu. (2018) Antynomii suspilstva piznogo modernu: Ckhidna Yevropa u nebezpeti demodernizatsii [Antinomies of Late Modern Society: Eastern Europe in Danger of Demodernization]. *Ideolohiia i polityka.* № 1. С.18-63. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/698246.pdf>

15. U Toronto tryvaie tretia mizhnarodna konferentsiia z pytan reform v Ukraini [The third international conference on reforms in Ukraine is taking place in Toronto]. *Sait Hromadskoi spilky «Fond pidtrymky reform v Ukraini».* URL: <https://fsr.org.ua/news/u-toronto-tryvaye-tretya-mizhnarodna-konferenciya-z-pitan-reform-v-ukrayini>

16. Yakovlev D.V. (2009) Political interaction in modern Ukraine: features and components [Political interaction in modern Ukraine: features and components]: author's ref. dis. ... dr. jurid. science: 23.00.02. Odesa. 30 c.

17. 5 syhnaliv dlia Zelenskoho: shcho pochula Ukraina pro svoi reformy u Vilnusi [5 signals for Zelensky: what Ukraine heard about its reforms in Vilnius]. *Yevropeiska pravda.* 2021. 8 lypnia URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2021/07/8/7125223/>

18. Dahl R. A. (2005) What political institutions does large-scale democracy require?. *Political Science Quarterly.* № 120(2). P. 187-197.

19. Horowitz S. (2003) Sources of post-communist democratization: Economic structure, political culture, war, and political institutions. *Nationalities Papers.* № 31(2). P. 119-137.

20. North D.s C., Wallis J. J, Webb S. B., Weingast B. R. (2007) Limited Access Orders in the Devel-

oping World : A New Approach to the Problems of Development. *Policy Research Working Paper*. №. 4359. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/7341>

21. Yakovlev D. V. (2010) Political debate as a means of rationalizing political interaction. *Actual*

problems of politics. Coll. Science. Works. № 40. C.50-57.

22. Yakovleva L., Yakovlev D. (2020) Institutional interaction and political choice in a transitional society. What role for the social sciences. *Nationalism and Ethnic Politics*. № 2(4). P. 582-608.

Democratization of political institutions under President V. Zelensky: from Toronto to Vilnius

Amirov Artur Alexandrovich

orcid.org/0000-0003-4030-1222

Postgraduate Student at the Department of Political Theories of the Faculty of Psychology, Political Science and Sociology National University "Odessa Law Academy" Fontanska doroha str., 23, Odessa, Ukraine

Democratization of political institutions in Ukraine has been one of the main tasks of post-Soviet transit and political modernization for over 30 years. In political science, the search for adequate scientific options to study the democratization of political institutions continues. The rejection of the "linear model" of democratization has drawn researchers' attention to exogenous (external) and endogenous (internal) factors of democratization. Instead, ensuring modernization and economic development is the main task of democratizing political institutions and institutional interaction.

The differences in interpretations of development and modernization have been identified. The factors that influence the process of democratization of political institutions are activism and paternalism, exogenous factors and endogenous ones, innovations and traditions, demodernization and modernization, mediatization of politics, etc.

The democratization of political institutions gained a new impetus after 2019 convincing victory of V. Zelensky in the presidential election and the political party "Servant of the People" in the early parliamentary elections. In order to determine the impact of external factors on the democratization of political institutions and their internationalization (which is actually a consequence of government policy from 2014 to 2019) after the 2019 elections, the top topics of the Ukraine Reform Conference that took place in Toronto (2019) and Vilnius (2021) have been studied. These topics include improving governance, decentralization, the rule of law and the fight against corruption, security and defense, economic development, discussions on the Euro-Atlantic integration, etc. President V. Zelensky faces a difficult task: to find a balance between exogenous and endogenous factors in the process of democratization of political institutions. The internationalization of domestic policy has unconditional advantages. They include the prevention of authoritarianism, the implementation of competition principles in economic and political life, financial assistance and political support from partners (primarily the USA, the EU, NATO), support for the Euro-Atlantic choice and territorial integrity, limiting the aggressor's influence in Ukraine, etc. At the same time, internationalization, as an exogenous factor, has to take into account the specific nature of the domestic political, economic and socio-cultural landscape.

Key words: political institutions, democratization of political institutions, President V. Zelensky, Ukraine Reform Conference, modernization, exogenous factors, endogenous factors.